

HÄNDELSEN

Upptäckt samt personalens agerande

Gelémassa till geléljus smältes i tre rostfria kastruller på spisen och då massan smält tillsattes färg i två av kastrullerna, blått och rött. Massan slevades upp i mindre glasburkar varefter prydnader och veke tillsattes. Då man ansåg att man snart skulle vara färdig stängdes spisplattorna och huvudströmbrytaren av. Det var då ca 1-3 cm massa kvar i kastrullerna. Efter ett par minuter började det först ryka kraftigt och sedan brinna i de båda kastrullerna med färgad massa. Då branden bröt ut befann sig 7 barn och 2 ur personalen i köket. Utrymningslarmet, som styrs av rökdetektorer gick igång och personalen utrymde lokalerna och konstaterade snabbt att befintlig handbrandsläckare (vatten) inte var lämplig att använda som släckmedel. Personalen valde därför att försöka kväva bränderna med hjälp av lock till kastrullerna. Man lyckades släcka den ena branden genom att lägga på ett lock men eftersom det stod en soppeslev i den andra kastrullen fungerade det inte på denna. Personalen valde då att vända en stor kastrull upp och ner och ställa den över den brinnande mindre kastrullen. En person stannade kvar i köket och bevakade kastrullen tills att branden slocknat och kastrullerna kunde bäras ut.

Räddningstjänstens agerande

Då räddningstjänsten anlände var kastrullerna utburna på gårdsplanen och branden släckt. Räddningstjänsten ventilerade ut rök från byggnaden och undersökte om branden spridit sig till spisfläkten.

UNDERSÖKNINGEN

Byggnad/Objekt

Församlingshemmet X. Branden startade i köket som ligger på nedre plan i byggnaden.

Brandorsak

Troligen har temperaturen på den färgade gelémassan nått sin termiska tändpunkt då mängden gelémassa minskat i kastrullen efterhand som ljusen färdigställdes i mindre glasburkar. Detta trots att spisplattorna och huvudströmbrytaren stängts.

Spridning och skador

Branden begränsades till kastrullerna och skador uppstod på kastruller och slev. De brandskadade kastrullerna och slevan fick kastas. Galler i spisfläkten förstördes och fick kastas. Risk fanns för brandspridning till fläkt och köksinredning. Inga personer skadades vid branden men stor risk fanns för brännskador och rökskador.

SLUTSATSER OCH ERFARENHETER

Gelémassan, färgtillsatser, veke och glasbehållare till ljusen har köps in via postorderföretaget X. Personalen följde de användarinstruktioner på svenska som bifogades då man köpte gelémassan från postorderföretaget. I instruktionen står det ”Smält gelémassan (90-95 °C). Häll upp gelémassan i en behållare, därefter tillsätter du efter hand pynt ...”. Om man istället läser den engelska användarinstruktion som finns på burken med gelémassa står där ”Melt in pot in the waterbath on hot plate- melting point 68 °C.....” dvs smältning skall ske i vattenbad. Hade man gjort det hade man troligen inte uppnått samma höga temperatur som skedde då mängden gelémassa minskade i kastrullen på spisen. Postorderföretagets översättning av användarinstruktion har alltså inte varit korrekt. I den engelska instruktionen står också angivet att gelémassan skall hällas i glasbehållare när den har smält. I den svenska instruktionen står endast att massan skall hällas i en behållare, inte att den skall vara av glas eller obrännbar. Detta är en mycket viktig detalj för att ljuset skall vara säkert att hantera då det

skall användas. Dessutom ger man i den svenska användarinstruktionen rådet att tillsätta pynt såsom ”torkade frukter, kanel, snäckor, paljetter, glitterströssel, figurer och liknande i massan.” Det är direkt olämpligt att i ett geléljus använda pynt som är brännbart. Pyntet riskerar att fatta eld och ge en större flamma och intensivare förbränning än om man har gelémassa och obrännbart pynt.

Brandförsvaret har varit i kontakt med postorderföretaget X och erhållit säkerhetsdatablad på svenska för färgtillsatsen. För gelémassan kunde företaget endast presentera tillverkarens informationsblad på engelska. I tillverkarens informationsblad för gelémassan, anges flampunkten till $>180\text{ }^{\circ}\text{C}$, men ingen termisk tändpunkt anges. I detta informationsblad står också att man skall använda skyddsglasögon om det finns risk för stänk och att handskar och skyddskläder skall användas om man riskerar att komma i kontakt med varm gelémassa. I säkerhetsdatabladet för färgtillsatsen står det att man skall använda handskar och skyddsglasögon då man hanterar färgen och att man skall sörja för god luftväxling. Ingen av dessa instruktioner står med i den svenska användarinstruktionen.

I säkerhetsdatabladet för färgtillsatsen saknas uppgift om en mängd fysikaliska och kemiska egenskaper på gelémassan, bl a kokpunkt, flampunkt och självantändningstemperatur. Smältpunkten är angiven till $60\text{-}85\text{ }^{\circ}\text{C}$. Brandförsvaret har inte lyckats få fram vilken flampunkt och termisk tändpunkt massan får då man blandar gelémassan och färgtillsatsen.

ÅTGÄRDER

- Postorderföretaget X måste ta fram en tydligare och korrekt användarinstruktion vad avser smältning i vattenbad, behållare att hålla massan i, pynt och eventuell skyddsutrustning. Information och ny användarinstruktion bör skickas ut till dem som köpt produkten.
- Säkerhetsdatablad på svenska bör tas fram för gelémassan. Uppgift bör finnas om kokpunkt, flampunkt och termisk tändpunkt.
- Säkerhetsdatabladet för färgtillsatsen bör kompletteras med information om bl a kokpunkt, flampunkt och termisk tändpunkt.